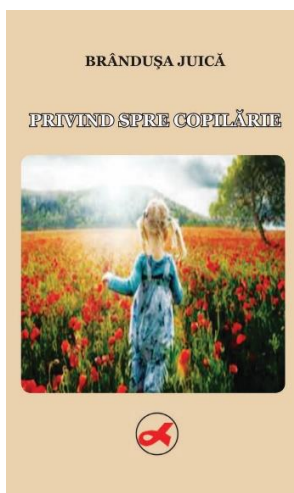


Brândușa Juică, *Privind spre copilărie. Considerații despre literatura română pentru copii și tineret, scrisă în Voivodina, Republica Serbia*, Panciova, Editura Libertatea, 2018, 176 p.

CS Dr. Viviana MILIVOIEVICI

Academia Română – Filiala Timișoara,
Institutul de Studii Banatice „Titu Maiorescu”
B-dul Mihai Viteazu, nr. 24, Timișoara, România
E-mail: viviana.poclid@yahoo.com



Autoarea volumului de față, Brândușa Juică, este un nume bine-cunoscut în spațiul cultural și educațional al Banatului Sârbesc de azi. Acest fapt se datorează multitudinii de lucrări publicate de-a lungul timpului, amintind aici: manuale școlare: *Abecedar* (4 ediții, Belgrad, 2005, 2009, 2012, 2016), *În lumea literelor – fișe de aplicații la limba română în clasa I* (4 ediții, Belgrad, 2005, 2009, 2012, 2016), *Curcubeie ale copilăriei* – antologie de texte literare, lectură pentru clasa a II-a (Belgrad, 2006), *Îndreptar pentru folosirea Abecedarului* (2 ediții, Belgrad, 2007, 2010), *Limba română – Carte de citire pentru clasa a IV-a, a școlii elementare* (3 ediții, Belgrad, 2007, 2010, 2014), *Limba română pentru clasa a IV-a, a școlii elementare* (3 ediții, Belgrad, 2007, 2010, 2014); monografii: *La confluența a două culturi – Literatura română din Voivodina (1945-1989)* (Zrenianin, ICRV, 2012), *Pedagogia textului literar pentru învățământul primar* (în colab., Vârșeș, 2018); antologii: *Vântul seamănă cuvântul. Antologie de literatură română pentru copii și tineretul școlar, scrisă în Voivodina, Republica Serbia* (în colab., ed. a III-a, Zrenianin, 2014); traduceri: *Vršćani zovu / Vârșeștenii vă cheamă*, de Miloš Đorđević (Panciova, 2014) etc.

Din aceste titluri se întrevăd preocupările permanente ale autoarei pentru dezvoltarea învățământului în limba română, într-un spațiu cultural slav, dar în care coexistă armonios cele două culturi.

Încă din perioada studiilor universitare și doctorale, Brândușa Juică și-a manifestat interesul pentru promovarea literaturii românești de la Sud de Dunăre. Dovadă este teza sa de doctorat, *Literatura română din Voivodina (1945-1989). Evoluție, coordonate, personalități*, prima de acest fel, elaborată în cadrul Universității de Vest din Timișoara.

De asemenea, pe parcursul carierei didactice, autoarea se implică în demersuri care vizează elaborarea și implementarea programei școlare pentru predarea limbii române ca limbă maternă, publicând numeroase lucrări din domeniul culturii, literaturii și învățământului în limba română din Serbia.

Cartea în discuție, *Privind spre copilărie*, este structurată în două capitole vaste: *I. Literatura pentru copii și tineret, scrisă în limba română în Voivodina, Republica Serbia* și *II. Autobiografie, ficțiune și dor de copilărie în opera scriitorilor români din Voivodina. Comentarii, opinii, clasificări*.

Aceste capitole sunt structurate, la rândul lor, în teme și problematice cât mai cuprinzătoare, autoarea afirmând, în *Argumentul* volumului, faptul că „demersul (...) nu urmărește realizarea unei analize exhaustive a cărților pentru copii și tineret, semnate de scriitorii români din Voivodina, și nu

aspiră spre alcătuirea unei istorii literare bazată pe criterii axiologice, ci se rezumă la relevarea unei imagini sintetice a acestei literaturi, conturată de discursul socio-istoric și localismul creator.” (p. 9)

Pe de o parte, sunt prezentate aspecte ce țin de coordonatele contextului cultural și istoric în care a apărut și a evoluat literatura română în Voivodina, aceasta avându-și „rădăcinile în morfologia spațiului și a fenomenelor culturale, sociale, politice și economice din interiorul lui.” (p. 23) Pentru a contura acest ținut, autoarea declară că a apelat la „memoria istorică”, constatând că „manifestările și faptele culturale ale românilor de pe aceste meleaguri exprimă continuitate în timp, au un profil propriu și specific, care s-a consolidat într-o zonă a influențelor, confluențelor și coexistențelor.” (*Ibidem*)

Pe de altă parte, literatura pentru copii și tineret apărută în acest spațiu cultural este privită ca parte integrantă a literaturii române din Serbia: „Pornind de la anii de căutări, de așezare în temelii și până astăzi, observăm că literatura română pentru copii și tineret a cunoscut aceleași etape evolutive ca și literatura pentru adulți. Și, mai mult, majoritatea poezilor și prozatorilor care au publicat cărți pentru copii și tineret sau despre aceștia, sunt autori de literatură pentru adulți.” (p. 21) Astfel, aceste creații dedicate copilăriei constituie o parte importantă a literaturii române din Banatul Sârbesc, ele intrând „în relație cu arta, cu jocul, cu ilustrația, cultura și tradițiile românilor de pe aceste meleaguri, contribuind la cultivarea limbii noastre materne și la completarea imaginii de sine a literaturii și minorității române din Serbia. Ca semne și însemne ale vremurilor în care au apărut, redefinesc viața prin magia cuvântului, care, astfel, devine înnobilită și parțial salvată de propria efemeritate.” (p. 22)

Pe parcursul acestui prim capitol, autoarea aduce în discuție și aspecte din publicistica vremii, dar și despre diverse realizări editoriale, conturând ideea că „înfăptuirile literare realizate de-a lungul vremurilor de români de pe aceste meleaguri au împrumutat fizionomia cadrului socio-cultural specific, în care minoritatea națională română a viețuit.” (p. 54)

Cel de-al doilea capitol reprezintă sinteze despre opere în care scriitorii își evocă propria copilărie și tinerețe, fiind trecuți în revistă următorii: Radu Flora, Eufrozina Greoneanț, Ana Niculina Ursulescu, Mihaela Frățilă, Felicia Marina Munteanu, Aurelia Pența-Mîndrea, Mariana Stratulat, Teodor Șandru, Miodrag Miloș, Cornel Mata, Mihai Condali, Eugenia Ciobanu Bălțeanu, Ioan Baba, Slavco Almăjan, Cornel Bălică, Iulian Rista Bugariu, Oana Ursulescu, Anja Arsić.

În finalul capitolului, autoarea propune modalități viabile de cunoaștere și promovare a literaturii pentru copii și tineret în Voivodina, prin intermediul manualelor școlare, considerând că aceste creații literare „contribuie, de asemenea, la cultivarea limbii materne și la completarea imaginii de sine a literaturii și minorității române din Serbia.” (p. 129)

Pe lângă o bogată bibliografie, volumul este completat armonios de o listă a cărților pentru copii și tineretul școlar publicate în limba română, în ordinea cronologică a apariției, dar și câteva sugestii de lectură, conținând câteva fragmente din operele scriitorilor români din Voivodina care au publicat cărți pentru copii și tineretul școlar.

Eufrozina Greoneanț, cea care semnează postfața cărții, intitulată *Un punct de vedere*, conchide: „...din această dragoste pentru copii, pentru cuvântul scris și nobila misiune de a insufla tinerelor generații de studenți afinitatea pentru știință, cultură și cuvântul scris, s-a născut nevoia apariției volumului de față” (p. 130), și asta, mai ales, pentru că autoarea le dedică această carte nepoților săi: Luca, Maria și Iris.

Și Ileana Magda, semnatară prefetei volumului în discuție, accentuează ideea că literatura română din Voivodina reprezintă un important domeniu al vieții culturale, evidențiind faptul că, „privind spre calea parcursă de literatura în limba română și valorile realizate în spațiul nostru cultural, identificăm, de asemenea, provocările viitorului, deosebit de importante astăzi, când tăvălugul globalizării modelează viața lumii și a omului în sine.” (p. 8)

Așadar, cartea Brândușei Juică este un punct de referință în cultura românească din Banatul istoric și nu numai, reprezentând o „conștiință a recuperărilor” în domeniul cercetării aspectelor semnificative ale culturii și creației literare de pe meleagurile unde viețuiesc români.